

פרשת צו-שבת הגדול תש"פ

להם יום אחד לאחר לימודיהם ומוצאים את אביהם ואינם עסוקים בעריכת שולחן עם מגשי עוגות ושתיית 'לחיים'.

מביטים הילדים אחד אל השני בתימהון ושואלים את ההורים מה הסיבה למסיבה.

"מסיבת הודיה", היתה התשובה בנועם, "ועוד מעט תבינו..."

כעבור שעה קלה היו ישובים כל בני המשפחה סביב לשולחן חגיגי בציפייה דרוכה לדעת את פשר האירוע. והנה האבא מוציא מכיסו חבילה של שטרות בני מאה דולר כל אחד. דפדף בין השטרות ושלף מתוכם אחד.

"תראו ילדים", הציג את השטר הירוק, "זה שטר של מאה דולר מזויף. קבלתי אותו הבוקר מסוחר בתוך החבילה הזו. חזרתי אליו, הוכחתי לו את הזיוף, הוא הסכים שהשטר הזה הוא נייר בעלמא, אך סירב להודות שזה הגיע ממנו. אני יודע שזה הגיע ממנו כי לפני כן לא היו בכיסי דולרים. אמנם ברור לי שהוא כמובן לא הזייפן, אף הוא קיבל זאת ממישהו. עתה מה אעשה? את הדולרים רכשתי כדי לשלם חוב. האם אעביר גם אני את השטר המזויף בתוך חפיסת השטרות האמיתיים כאילו לא ידעתי?, האם לעשות כמו שעשו לי?"

האבא לא המתין לתשובה. הוא קיפל את השטר המזויף וגלגלו, הדליק מצית אש וחרך את השטר בקצהו. קם ממקומו, נתן את המצית לבכור הילדים וכיבדו לשרוף מעט את השטר, כך הוא וכך כל האחים והאחיות בגילאי חינוך, כולם שרפו. ולא חלפו ארבע דקות עד שמהשטר המזויף לא נותר אלא מעט אפר לבנבן...

"אבל למה המסיבה, העוגות והשתיה?", שאלו הילדים בתימהון.

"זו מסיבת הודיה", הסביר האבא, "להודות להקב"ה שנתן לי דעת וכוחות נפש לא להיכשל בממון שלא ביושר..."

חלפו קרוב לעשרים שנה. אחד הבנים כבר בעל משפחה בעצמו ואב לכמה ילדים. לפני כשנתיים הוא רכש דירה חדשה. עברו הדירה היתה חדשה אבל היא היתה יד שניה. גרה בה אישה מבוגרת שהלכה לעולמה והיורשים מוכרים עתה את ביתה.

צו את אהרן ואת בניו (ו, ב)

אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות (רש"י)

התאונן אחד לפני הגאון רבי בן ציון אבא שאול זצ"ל על כי נבצר מרוב עם ישראל לקיים מצוה מפורשת בשו"ע...

התפלא הרב בן ציון לאיזו הלכה כוונתו?. השיב הלה: "הלכה מפורשת שיש להימנות על עשרה הראשונים בבית הכנסת, נמצא שאם יש ציבור של מאה מתפללים הרי תשעים לא יוכלו לקיים הלכה זו?"

השיב לו רבי בן ציון על אתר: "טעות בידך! כל המאה יכולים לזכות בכך".

"הכיצד?", תמה הלה.

פתח רבי בן ציון את השו"ע (או"ח סי' צ, י) והקריא: 'ישכים אדם לביהכ"ס כדי שימנה עם העשרה ראשונים...! והוסיף להסביר: "מין השו"ע לא כתב 'ימנה האדם על העשרה ראשונים', כי לזה באמת יכולים לזכות רק עשרה. את זה לא מחייבת ההלכה. אבל החיוב הוא על כל אחד להשכים ולהשתדל להיות מעשרה ראשונים, ולהשתדל, יכולים כולם!"

* * *

צו את אהרן - אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות. אמר ר' שמעון ביותר צריך הכתוב לזרז במקום שיש בו חסרון כיס (רש"י)

זירוז מיוחד צריך במקום שיש הפסד ממוני. יכול אדם לדקדק ולהדר הרבה במצוות שבין אדם מקום, אבל כשיבוא לידו ניסיון קל בעניינים שבממון, מורה הוא לעצמו היתר ונופל בו. ואפילו המדקדק ועומד בנסיון ואינו נכשל באיסור גזל, מ"מ לא כ"כ מצוי שיעשה לפנים משורת הדין, ויהדר בעניינים אלו. במעשה דלהלן נראה שעדיין לא פסו יחידי הסגולה המדקדקים בחשש גזל ומהדרים בנקיון כפיים וכשרות הממון.

הסיפור התחיל לפני כעשרים שנה בבני ברק. במשפחה אחת ולה בנים ובנות בגילאי העשרה ומטה. הילדים שבים

"יש לנו תנאי", השמיעו באוזני הקונה לפני חתימת החוזה, "אמנו היתה ניצולת שואה ולצערנו היתה מסויטת שמא תשוב המלחמה והגלות, הרעב והסכנה. היא החביאה בבית חפצי ערך. אם אתה מוצא משהו במקום בלתי צפוי, זכור שהדבר שייך לנו, היורשים".

הקונה סירב להתחייב וטען: "אני הרי לא נכנס לדירה כבר היום. הזמנתי צוות של שיפוץ שבו עובדים אנשים שאינם בני ברית. וכי אוכל לסמוך עליהם שבעבודתם, הכוללת בין היתר נתיצה, בניה, ניקיון ושיפוץ, אכן יביאו אלי כל דבר שימצאו?". החוזה נחתם אפוא בלי ההבטחה הזו.

שנת מגורים שלושה חלפה בדירה המשופצת. לקראת הפסח עמלו בני המשפחה על ניקיונו של חדרון מרפסת, שבשיפוץ הכללי של הדירה כמעט ולא נתנו את הדעת עליו. בצד החדרון ששימש כמחסן היתה מרצפת כפולה, אחת על גבי חברתה, ותוך כדי העבודה הרימו את המרצפת, והנה מתחתיה שקית ישנה ומהוהה, שניכר שמכסה היא על משהו. אחד הילדים אזר אומץ, הרים את האריזה המאובקת, נתן את ידו בתוכה ו...גילה בה אוצר: שלוש אונקיות זהב וצורר שטרות ירוקים מעלים עובש אבל שווים ממון רב...

"זה בא לנו מן השמים", ציינו לעצמם האב והאם חרש. עדיין היו להם חובות של עשרות אלפים מרכישת הדירה...

הניסיון היה קשה. הרי הם לא התחייבו להשיב את המציאות ליורשים. זמן ניכר חלף ויש כאן ככל הנראה 'אוש בעלים'. שאלו דיין של 'חושן משפט' והוא סבר שניתן להתיר אבל הציע לשקול זאת היטב...

לנגד עיניו של הבן עמדה המסיבה ההיא שעשה אבא כשזכה 'להפסיד' מאה דולר ולא להיכשל באבק גזל. הזיכרון הזה נתן לו כוח. הוא הזמין את אחד היורשים ונתן לו את השקית הישנה והיקרה.

"אני חייב לסיים את הסיפור בחלק שהוא מבחינתי השיא", מסיים הבן, "במשך אותה שנה הצלחנו לשלם את כל החובות מבלי שנדע להסביר כיצד. ההכנסות לא גדלו, ההוצאות נותרו כפי שהיו, ולמרות זאת השבנו את החובות בס"ד. היתה ברכה בכסף. ההרגשה שלנו היתה שזה כתוצאה מאותו וויתור ונקיות בממון שהחדיר בנו אבא..."

[מתוך הספר 'האמנתי ואספרה']

שבת הגדול

כתב השו"ע (ס' ת"ל, א): שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, מפני הנס שנעשה בו. ומוסיף הרמ"א שהמנהג לומר במנחה את ההגדה - מתחילת 'עבדים היינו' עד 'לכפר על כל עוונותינו'. וביאר המ"ב שזה משום שבשבת הזו היתה התחלת הגאולה והניסים.

נביא להלן מעשה הנותן הצצה להשגחת הבורא בעולמנו, ועל הניסים המולבשים בטבע גם בגאולת הפרט.

בן תורה יקר, מיקירי קרתא דירושלים, סבל שנים רבות מדלקת חניכיים, מלווה ביסורים וכאבים, עד שלא היה יכול לאכול כראוי. כשהלך לרופא השיניים, הודיע לו הלה חגיגית, כי אין לו ברירה ועליו לעקור את כל השיניים - חד וחלק... ואח"כ יעשה לו שתלים במחיר 'נוח מאד' של כמאה אלף ₪...

אותו בן תורה לא התעצל, והלך לבדיקה נוספת אצל מנהל מחלקת שיניים בבית החולים הדסה בירושלים, אלא שגם הלה בישר לו כחברו, כי עליו להוציא את כל שיניו וכו'.

אותו אברך שם מבטחו בהשם יתברך, הוא בירר אצל היועצים החרדים הידועים מי הוא ואי זה הוא הרופא המומחה לשיניים וחניכיים אשר יוכל להיות השליח להושיעו. ואז ניתנה לו כתובת של רופא מסוים בתל אביב, מנהל מחלקת שיניים וחניכיים בבי"ח בת"א. הוא המומחה הגדול, הוא גם מרצה לבעיות חניכיים באוניברסיטת ת"א, הוא הכתובת והוא המילה האחרונה בנושא, כמובן.

טרח אותו אברך כואב, לנסוע לת"א לאותו מומחה. הכין באמתחתו קרוב לאלף ש"ח כדי לרכוש לעצמו את הזכות לראות ולהיראות אצל אותו מומחה... והגיע לפתחו של הלה.

או אז התבקש מהמזכירה מיד עם הגעתו, לשלם את הסכום הנ"ל. לשאלתו, אולי אין בכלל מה לעשות, למה לשלם מראש, נענה האברך כי בכל מקרה הוא חייב לשלם, על הזכות לראות ולהיראות אצל הרופא המומחה.

האברך בידעו את גודל חשיבות העניין, הבין שהוויכוח ממילא מיותר, משום שהרי ברור שהמומחה כבר יידע מה שלא ידע אותו 'רופא פשוט' בירושלים, דהיינו כיצד לשמר את שיניו החולות, או כיצד להתגבר על חניכיים חולות ומודלקות. שלף האברך את ארנקו ושלשל את מלא הסכום לקופה, קיבל קבלה כחוק, והמתין לתורו.

כשהגיעו תורו פסע אל תוככי חדרו של המומחה המפורסם, המומלץ ע"י כל יועצי הציבור, ומי כמוהם יודע את אשר לפניו, מומחה גדול, שכדי להיכנס לחדרו כבר צריך לשלם. מי כמוהו?!

פסע האברך מעדנות, המומחה המפורסם הורה לו לשכב על המיטה. החולה העיר למומחה המפורסם כי כדאי שישמע ממנו הקדמה קצרה על תולדות החולה והמחלה, ומה אמרו הרופאים 'הפשוטים' לפניו, ומה הוא מצפה ממנו.

החולה שהיה נפעם ומרוגש מזכייתו כי רבה היא, שהנה זכה, בפרוטקציה רבה כמובן, לקבל תור אצל הרופא המפורסם, תוך שבועיים בלבד. והנה כבר אומר לו הרופא ללא שום הקדמה והאזנה, "עלה ושב על הכסא!".

כשהעיר הערה קלה באוזני המומחה המפורסם נענה מיידית, "חבל על כל רגע, אני אראה מיד הכל".

האברך עוד לא הספיק לשכב וליישר את עצמו, וכבר נשמעה הדיאגנוזה בפקודה, "אתה יכול כבר לקום, אין מה לעשות. אני אעקור לך את כל השיניים!".

התדהמה מכה בו באברך, הנה לך מומחה מפורסם שאין מקום להרהר אחר דבריו, דבריו הם המילה האחרונה בעולם הרפואה, כמובן.

והנה יש לו לרופא המומחה, המומלץ ע"י כל היועצים למיניהם, יש לו משהו נוסף לומר לו לאברך. חשב לו האברך לתומו, בטח עכשיו מגיעה בשורת האור לה הוא מצפה. הנה או-טו-טו, מתחיל שביב האור, והמצוקה והכאב מתחילים לנוע אחור...

ואלו דברי המומחה: "היות ואני הפרופסור של מחלקת השיניים במוסד האוניברסיטאי בעיר, אני מבקש ממך שתשאיר לנו את כל השיניים שלך בשלימות, למוזיאון שלנו. אני רוצה להראות לסטודנטים שלי מקרה נדיר של מחלת חניכיים שגרמה להוצאת כל מערכת השיניים בשלימות, ללא שום חור בשום שן. ככה בשלימות יהיו שיניך מוצגות בוויטרינה שבאוניברסיטה, כדי שיוכלו הסטודנטים להבין את מחלת החניכיים, עד כמה היא הרסנית וכו".

כל זה נאמר לחולה בנשימה אחת או שתיים, תוך דקה אחת או שתיים מאז שנשכב והוקם מהכיסא הלא טיפולי. ככה בצורה אלגנטית, אכזרית מושלמת.

אולם האברך, הלא בן תורה הוא, אברך שכבר למד לשים מבטחו בהשם יתברך, דווקא בשעות הקשות, השליך יהוה על הקב"ה שלא כלו רחמיו. נסע היישר מאותו מומחה מפורסם, שכל היועצים המליצו עליו, ושמו הולך לפניו מסוף ת"א ועד סופה... נסע משם היישר אל הכותל המערבי בירושלים. שם, לא ביקש ממנו איש דמי כניסה, לא דמי התרברבות, לא השכיבוהו ולא הקימוהו מהכיסא הטיפולי ללא טיפול...

השעה היתה כבר מאוחרת, כשחזר מת"א מאותו מומחה, וכבר פרשה החשיכה את כנפיה. האריך האברך בתפילתו ואף זכה שתפילתו עטופה בדמעות שלישי היתה. אברך צעיר, במיטב שנותיו, יסתובב בלא שיניים, ושיניים מושתלות בפיו...

הכאב היה נורא, והדמעות כמים נטפו. כאבה לו גם צריבת העלבון שבדברי הרופאים, הזלזול, אי האכפתיות. ידע החולה כי עתה ניצב הוא בפני מי שרק הוא, ואך הוא, בוחן ליבות וכליות, רואה הוא, בורא כל העולמים, לא רק את שיניו וחניכיו, אלא גם כאבו עלבונו וצערו, נראים לפניו יתברך.

נסתם ויבש מעיין עיניו, ועיניו עייפו.

סיים האברך את תפילתו, ופנה לביתו מלא אמונה בבורא עולם שדבריו נשמעו ובקשתו התקבלה. עלה על יצועו ונרדם מעייפות וחולשה.

והנה חלום. ובחלומו מופיע לפניו המגיד בעל החלום, ודבר בפיו: "הלא אתה לומד בכולל בביהמ"ד של חסידי באבוב ברחוב חגי 7 בירושלים, וממול בית המדרש גר החכם הצדיק ששון מזרחי, מדוע לא תלך אליו לשאול ממנו עצה ותושיה", עד כאן היו דברי בעל החלום.

ותפעם רוחו של אותו אברך. הבוקר אור ורגליו נשאוהו לביתו של אותו חכם צדיק, עניו ושפל רוח, מקובל ומחבר ספרים על הזוהר הקדוש רבי **ששון מזרחי** זיע"א. מעולם לא ביקר בביתו של אותו צדיק, רק ראהו תדיר עולה ויורד במדרגות ביתו, מביתו אל בית הכנסת הקדוש 'שמש צדקה', ומביהכנ"ס לביתו.

עלה האברך במדרגות הבית מהחצר האחורית, והנה בקומה השניה נשקפה אליו דמותו של הצדיק יושב בחדר הסמוך לפתח ביתו, על יד חלון הפונה לחדר המדרגות, ומעיין בספר קדוש. ביקש האברך רשות כניסה, שניתנה לו במאור פנים. נכנס וכיסא הוצע לו. סיפר האברך את צרת נפשו, את דברי הרופאים, את דבר תפילתו לפני מלך רופא חולים ע"י הכותל המערבי, ולבסוף הגיד לו את דבר החלום.

נענה הצדיק בחיוך ובענוות אמת, ואמר: "וכי אני רופא, מנין אדע מה תעשה? טעות יש כאן!".

עמד האברך על שלו. לא טעות יש כאן, וכמו כן גם רופא הוא אינו מחפש. הוא נצטווה לגשת אל הצדיק שם יקבל עצה וישועת ה', וזאת הוא מבקש.

נכנע הצדיק לניכרים דברי אמת של אותו אברך. קימט הצדיק את מצחו, הרהר מעט ואמר: "מדוע צריך רופאי שיניים, הם יודעים לרפא רק לפי הספר שלמדו בו. עליך ללכת לרופא כללי שלא למד דווקא רפואת שיניים, ותשמע את דעתו. אבל תנאי אני מתנה עמך, שיהיה אותו רופא ירא שמים".

שאל האברך: "אולי יכול הצדיק להמליץ לי על מישהו?".

נענה הצדיק ואמר: "כן, לך אצל ד"ר אסטרו המקבל חולים פה בקצה רח' חגי פינת רח' יואל. הוא רופא כללי טוב, רציני וירא שמים. ותאמר לו שאני שלחתי אותך".

האברך לא התמהמה, ומיד ניגש אל ד"ר אסטרו. ד"ר אסטרו הסתכל מעט בתימהון על האברך ומשאלתו, כנראה שבשנות עבודתו הרבות כרופא כללי ומשפחה, היה זה המקרה הראשון שמישהו בא אליו בשביל בעיות שיניים וחניכיים. אבל כאשר שמע שהצדיק רבי ששון מזרחי שלח אותו אליו, הרצינו פניו, והוא ניאות לבדוק את האברך. מסקנתו היתה שקשה להאמין שאין דרך לרפא את החניכיים. כיום, כאשר ישנם דרכי רפואה פולשניים לכל

פינה נידחת באברי האדם, קשה להאמין שאין דרך להגיע אל תוככי החניכיים.

קימט הרופא את מצחו והרהר. לאחר מחשבה ארוכה אמר: "תראה, יש לי ידיד ושמו ד"ר גדליה שטרן, הוא רופא שיניים וירא שמים, צריך לשאול אותו, ומה שהוא יאמר זו ההחלטה וכך תעשה".

לא שהאברך האמין עדיין ברופאי שיניים, אך היתה הוראה של בעל החלום ללכת במסלול מסוים שתחילתו בצדיק ששון מזרחי, הנה כי כן המסלול מתגבש והולך, לכן הסכים האברך להמשיך במסלול שהורו לו מן השמים, והביע הסכמה לדברי ד"ר אסטרו.

ד"ר אסטרו הבין שהעניין דחוף ביותר, והמתחיל במצווה אומרים לו גמור'. חיפש את מספר הטלפון של ד"ר שטרן והגיע למזכירה. המזכירה הודיעה חגיגית לד"ר אסטרו, כי אין בעיה, "האברך יכול להגיע כבר היום לטיפול אצל ד"ר שהוא ממלא מקומו ומחליפו של ד"ר שטרן, משום שד"ר שטרן נמצא בימים אלו בחו"ל וישוב רק בעוד שבועיים".

ד"ר אסטרו ביקש להמתין דקה בטלפון, ושאל את האברך אם הוא מסוגל לסבול עוד שבועיים נוספים. ד"ר אסטרו אינו רוצה שהאברך יגש למחליף ולממלא מקום, הוא רצה דווקא את ד"ר שטרן. האברך הסכים להמשיך ולשאת בדומיה את ייסוריו, ולהמתין לשובו של ד"ר שטרן.

התשובה ניתנה למזכירה, כי אנו ממתנים דווקא לד"ר שטרן, ובבקשה לעשות לו לאברך דגן תור מידי לכשיחזור ד"ר שטרן ארצה. וכך נעשה.

כעבור שבועיים מצלצל הטלפון בבית האברך. על הקו נמצא ד"ר גדליה שטרן המודיע כי חזר ארצה, והוא מוצא לפניו הודעה דחופה מד"ר אסטרו, אודות מקרה מיוחד של אותו אברך, עם בקשה לטיפול דחוף ומידי.

ד"ר שטרן מבקש לקבל יותר אינפורמציה, מה הבעיה שהיא כה דחופה, ולמרות זאת ממתנים כבר שבועיים דווקא עליו ולא על רופא אחר. האברך חזר שוב על סיפורו המדהים, לפני ד"ר שטרן באותה שיחת טלפון. ולפתע, שתיקה ארוכה, ארוכה. ד"ר שטרן שותק.

"הלו", שואל האברך, "אולי התנתק הקו?".

"לא ולא", עונה ד"ר שטרן, "הקו לא ניתק, הקו קיים, הכל קיים, גם קו ההשגחה הפרטית בהתגלותה ממש - קיים".

מוסיף ד"ר שטרן: "בא ותשמע. אני נסעתי לקונגרס מיוחד של רופאי שיניים בארה"ב לפני כשבועיים. ההרצאות היו בחלקן מעניינות ובחלקן משעממות. אולם היתה שם הרצאה אחת, שכל 500 רופאי השיניים שהשתתפו בקונגרס התקבצו ונכנסו לשמוע אותה. המרצה היה רופא שיניים איטלקי זקן כבד פה, עם אנגלית כושלת. הרופא האיטלקי

טען שהוא המציא שיטה כיצד לטפל בדלקות חניכיים מבלי לעקור שיניים. לא יאומן. כל הרופאים נכנסו לשמוע את ההרצאה. אלא שההרצאה נאמרה בצורה כל כך משעממת, ומפי הרופא הזקן, עד שרוב הרופאים החלו לנמנם או אף לצאת מהאולם. בפועל רק שניים שלושה רופאים היו קשובים לכל ההרצאה הארוכה, והמשעממת, אך בעלת תוכן רב. ואני אישית הייתי מאותם יחידים שההרצאה עניינה אותם במיוחד".

ממשיך ד"ר שטרן: "לאחר ההרצאה הארוכה הייתי כמעט הרופא היחיד שניגש אל הרופא האיטלקי בבקשה להמשיך ולשוחח בענין המעניין והחדשני הזה. הרופא האיטלקי נהנה שיש מישהו המתעניין בו ובדבריו והקדיש לי תשומת לב רבה גם במהלך הימים הבאים של אותו קונגרס. ואני חוזר ממש עכשיו ארצה, מאותה הרצאה מאלפת, שמביאה בכנפיה בשורה ותקווה בדיוק לבעייתך".

גם הרופא, גם האברך, נדהמו מצירוף המאורעות וההנהגה של ההשגחה העליונה. החל בתפילה ע"י הכותל המערבי שזכתה להיכנס לפני ולפנים אצל אבינו שבשמים. ההמשך בחלום המדהים. הלאה בביקור אצל החכם ששון מזרחי - הביקור אצל ד"ר אסטרו - ההפנייה לד"ר שטרן בדווקא ולא לממלא מקום. ההמשך בנסיעתו של ד"ר שטרן בדיוק בימים אלו לקונגרס לרפואת שיניים בארה"ב - הרצאתו של אותו רופא איטלקי - האזנה הקפדנית של ד"ר שטרן לדברי אותו רופא איטלקי זקן. והלאה בחזרתו ארצה בדיוק עכשיו, בימים אלו בהם זקוק האברך לטיפול המיוחד.

ד"ר שטרן הודיע לאברך, כי הוא מקבל על עצמו את הטיפול בו בשיטה החדשה שלמד בדיוק עכשיו, אך הוא מבקש שבועיים נוספים של המתנה, בהם הוא רוצה לעיין היטב במה שלמד, להחליט על הדרך המדויקת בה יעשה את מלאכת הקודש, ומבקש שהאברך ימתין עוד שבועיים.

אכן כך נעשה. והאברך היה למקרה הראשון שטופל פה בארץ הקודש בשיטה חדשה זו. ההצלחה היתה למעלה מן המשוער, כל השיניים ניצלו ונשארו במקומם, והתפילה התקבלה.

לאחר הצלחה גדולה זו ערך ד"ר שטרן קורסים לרופאי שיניים בארץ אודות השיטה החדשה, והדוגמא לכל הרופאים והמטופלים היתה אותו אברך.

הנה כי כן גם בדורות אלו בהם ההשגחה האלוקית נראית כמוסתרת, עדיין זורח בחושך, אור למבקשי האור.

[מתוך הספר 'בך בטחוני'-הרב צבי נקר]

כולנו תפילה שהקב"ה יאמר די לצרותינו ונזכה לראות בקרוב את אור הגאולה, גאולת הפרט וגאולת הכלל וכמאמר חז"ל 'בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל', במהרה בימינו, אמן!